

Заробкі, прадукцыйнасць і палітыка-дзелавы цыкл

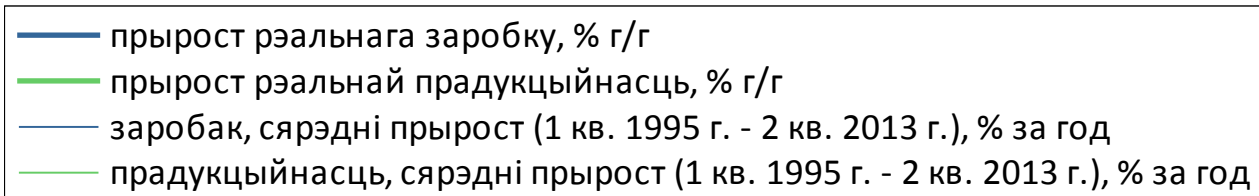
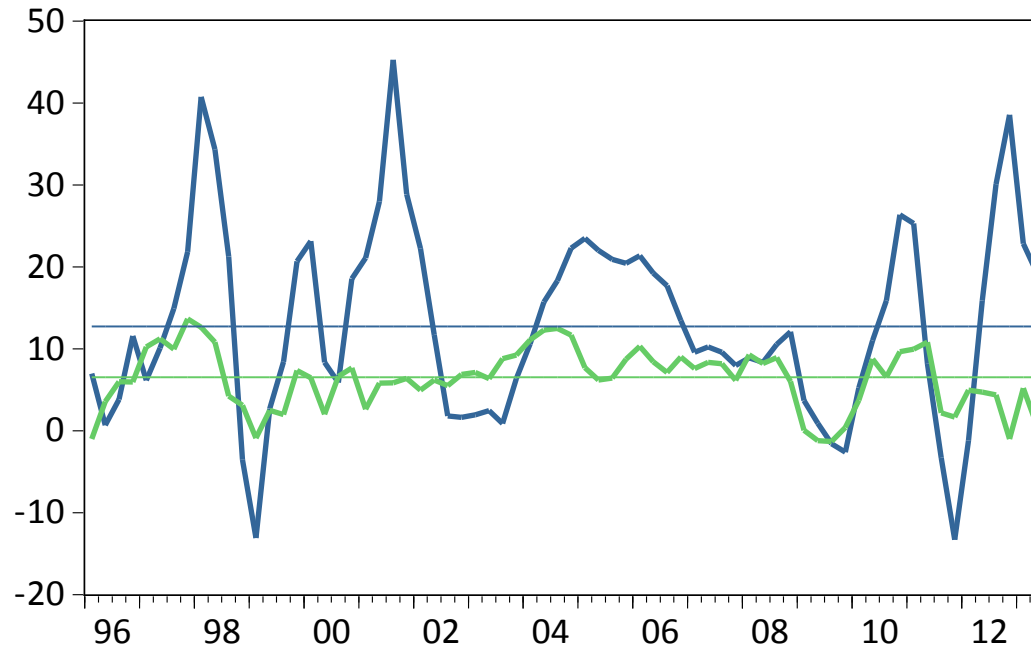
Аляксандр Чубрык

Даследчы цэнтр ІПМ

chubrik@research.by

Міжнародны кангрэс даследчыкаў Беларусі
Коўна, 12 кастрычніка 2013 г.

Рэальны заробак і прадукцыйнасць працы: пастаноўка праблемы

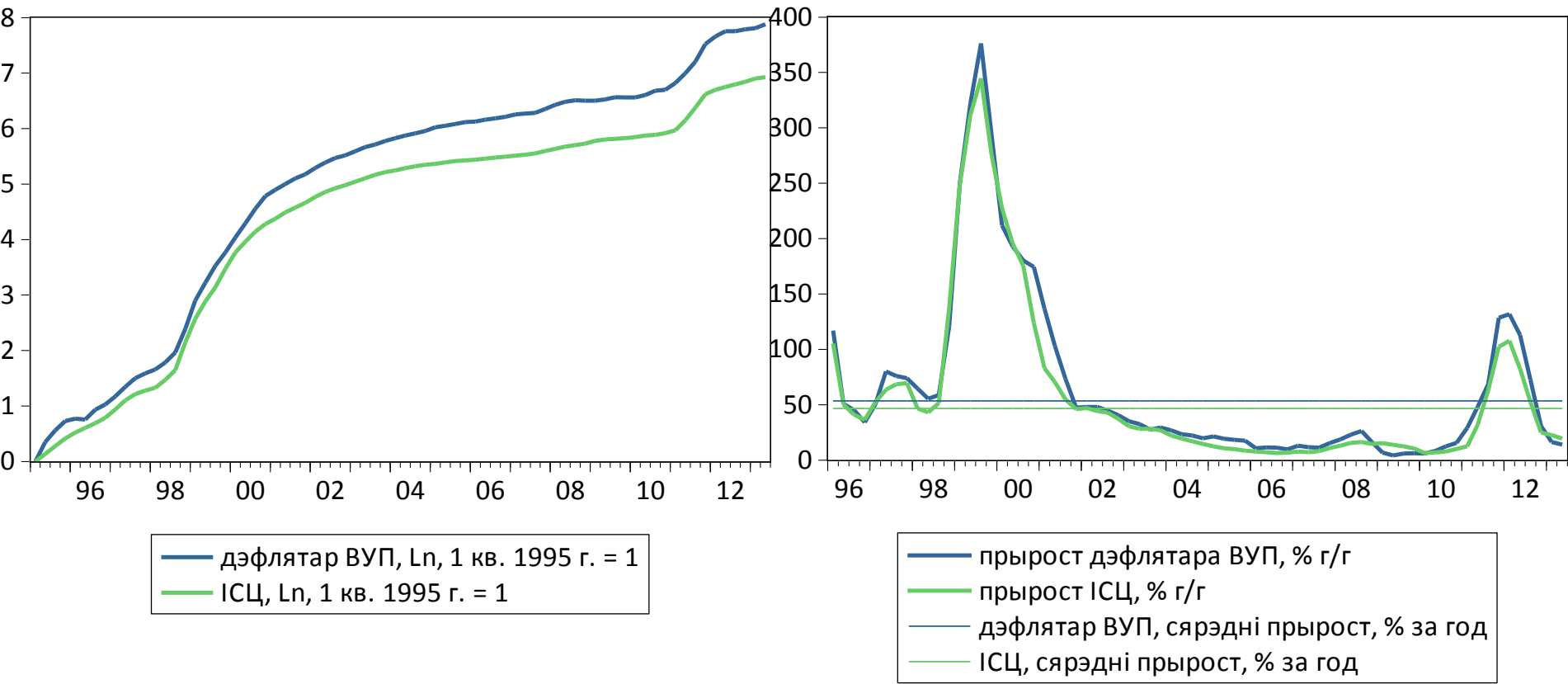
- У сярэднім за 1 кв. 1995 г. – 2 кв. 2013 г. тэмп прыросту рэальнага заробку перавышаў тэмп прыросту рэальнай прадукцыйнасці ўдвая;
- Ваганні тэмпаў росту заробку былі нашмат большыя за аналагічны паказчык для прадукцыйнасці.

Пытанні для далейшага абмеркавання

- Чаму паміж ростам рэальных заробку і прадукцыйнасці настолькі вялікая розніца?
- Ці ёсць сувязь паміж заробкам і прадукцыйнасцю?
- Чым тлумачыцца высокая зменлівасць тэмпаў росту рэальнага заробку?
- Якія наступствы адхіленняў паміж ростам заробкаў і прадукцыйнасці для эканомікі?

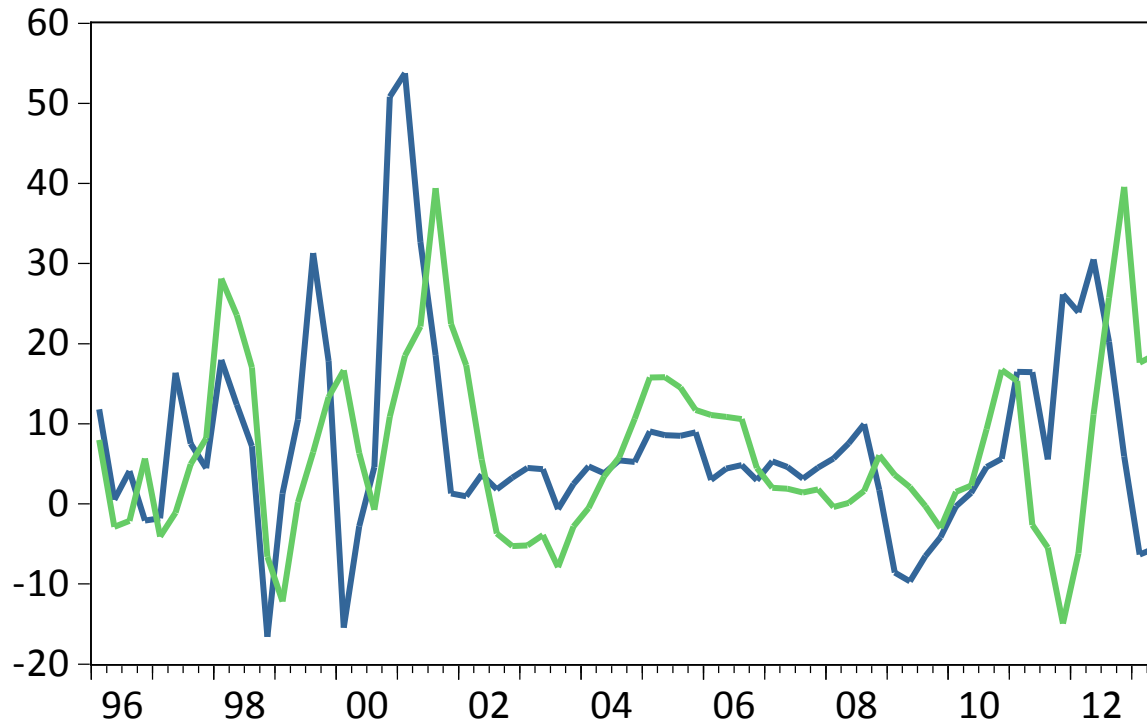
Тлумачэнне розніцы паміж ростам заробкаў і
прадукцыйнасці

Дэфлятар ВУП і індэкс спажывецкіх цэн

- Калі прыняць 1 кв. 1995 г. за 1 (няма розніцы паміж узроўнямі цэн, змеранымі праз дэфлятар ВУП і ІСЦ) , то ў 2 кв. 2013 г. дзель дэфлятара ВУП і ІСЦ склала 2725.9 (!)
- У сярэднім за 1 кв. 1995 г. – 2 кв. 2013 г. тэмп прыросту дэфлятара ВУП даволі істотна (на 6.7 адс.пункту) перавышаў тэмп прыросту ІСЦ.

Дэфлятар ВУП і розніца паміж тэмпамі росту рэальнага заробку і прадукцыйнасці

— розніца паміж тэмпамі росту дэфлятара ВУП і ІСЦ, адс. пунктаў
— розніца паміж тэмпамі росту рэальных заробку і прадукцыйнасці, адс. пунктаў

- Профілі абодвух графікаў падобныя; каэфіцыент карэляцыі ня вельмі вялікі (0.243), але статыстычна значны на 5% узроўні. Такім чынам, пэўная частка разыходжаньняў паміж ростам рэальнага заробку і прадукцыйнасці тлумачыцца розніцай паміж дэфлятарамі для гэтых паказчыкаў.

Ацэнка доўгатэрміновай сувязі паміж заробкам і
прадукцыяйнасцю

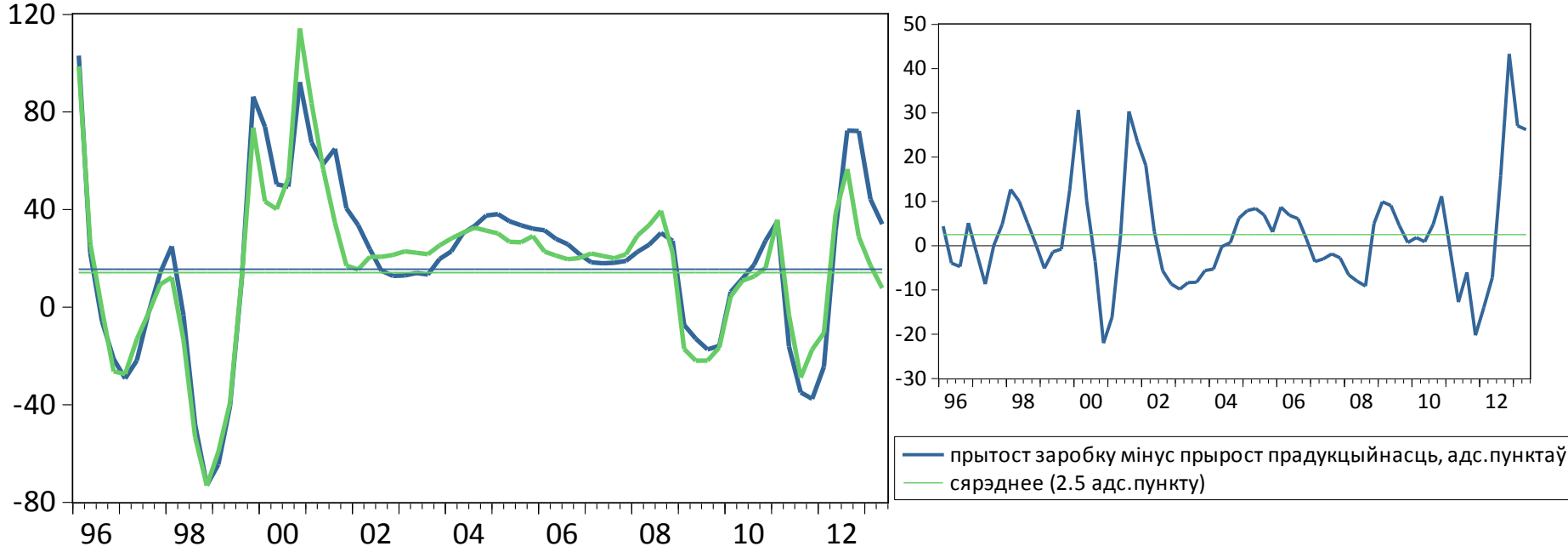
Вынікі тэстаў на наяўнасць доўгатэрміновай сувязі паміж заробкам і прадукцыйнасцю

Мадэль Энга-Грэйнджара				
	Рэальныя паказчыкі		Доларавыя паказчыкі	
	каэфіцыент	верагоднасць	каэфіцыент	верагоднасць
<i>Ip</i>	0.9296	0.0333	0.9907	0.0000
<i>C</i>	11.1415	0.0000	4.7003	0.0000
<i>T</i>	0.0149	0.0363	0.0033	0.0087
Тэст*	гіпотэза не адкідаецца		гіпотэза адкідаецца на 5% узроўні	
Аўтарэгрэсійная мадэль з размеркаваным лагам				
	Рэальныя паказчыкі		Доларавыя паказчыкі	
	каэфіцыент	верагоднасць	каэфіцыент	верагоднасць
<i>Ip</i>	0.8240	0.0321	0.9243	0.0000
<i>C</i>	11.1972	0.0000	4.6671	0.0000
<i>T</i>	0.0189	0.0036	0.0064	0.0000
<i>D</i>	--	--	--	--
Тэст*	гіпотэза не адкідаецца		гіпотэза адкідаецца на 5% узроўні	

* Тэст на наяўнасць доўгатэрміновай сувязі. H_0 : доўгатэрміновая сувязь паміж пераменнымі адсутнічае.

**Тлумачэнне высокай зменлівасці тэмпаў росту заробку:
палітыка-дзелавы цыкл**

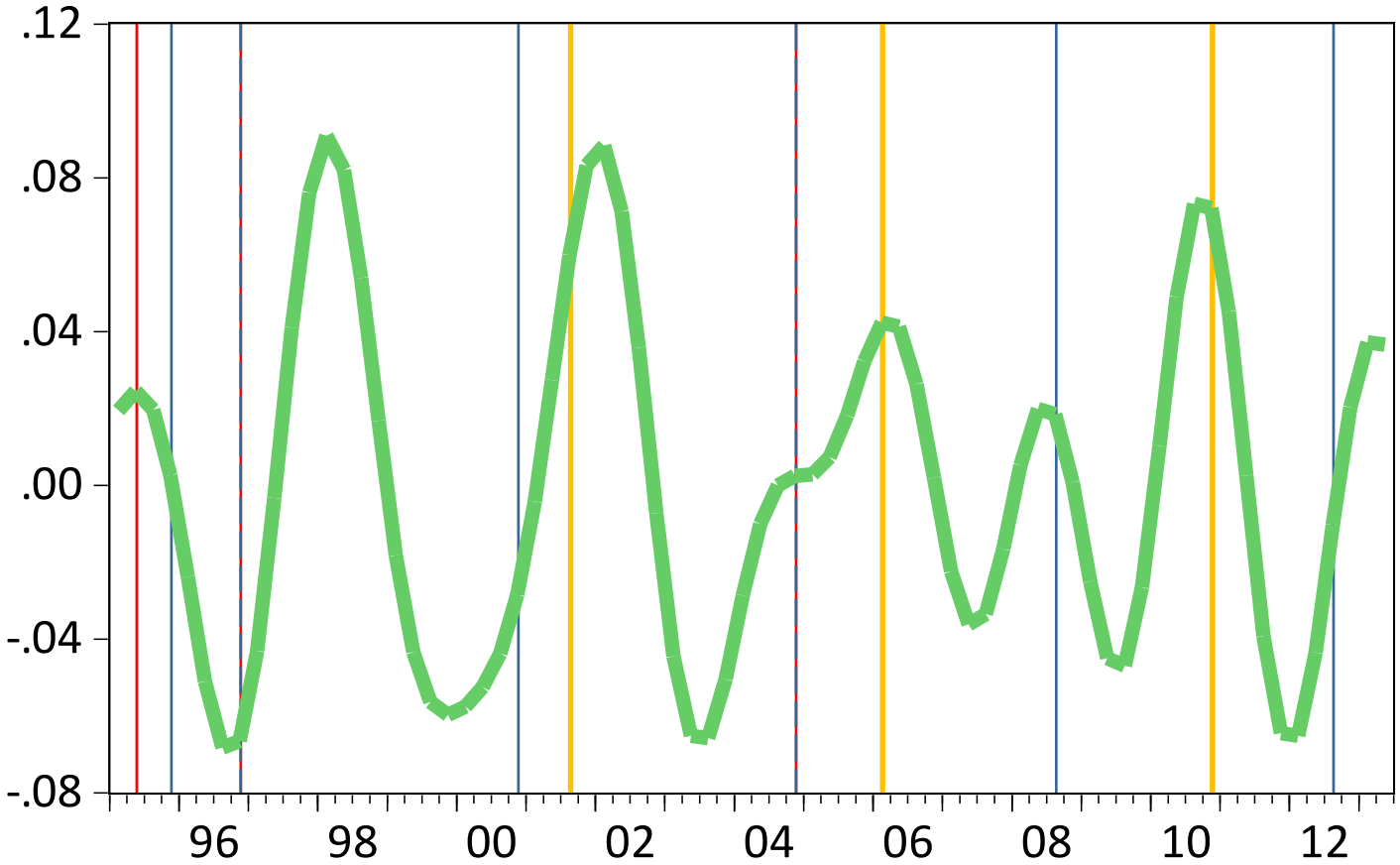
Доларавыя паказчыкі заробку і прадукцыйнасці працы

- прырост доларавага заробку, % г/г
- прырост доларавай прадукцыйнасці, % г/г
- заробак, сярэдні прырост (1 кв. 1995 г. - 2 кв. 2013 г.), % за год
- прадукцыйнасць, сярэдні прырост (1 кв. 1995 г. - 2 кв. 2013 г.), % за год

- У сярэднім за 1 кв. 1995 г. – 2 кв. 2013 г. тэмп прыросту доларавага заробку амаль не адрозніваўся ад тэмпу прыросту рэальнай прадукцыйнасці (15.6 і 14.2% у сярэднім за год адпаведна);
- Розніца паміж тэмпамі росту доларавых паказчыкаў амаль паўтарае абрыс графіка рэальнага заробку.

Цыклічны кампанент рэальнай зароботнай платы: адлюстраванне палітыка-дзелавога цыклу

Цыклічны кампанент вылучаўся праз фільтр Christiano-Fitzgerald для поўнай выбаркі (прыняты трэнд; дапушчэнне пра нестатыянанасць рэальнага заробку; найменшая і найбольшая даўжыня цыклу прынятыя за 8 і 20 кварталаў, што адпавядае найменшаму і найбольшаму часу паміж ключавымі электаральнымі падзеямі*). * канстытуцыйныя рэферэндумы: 1995 (травень), 1996 (лістапад) і 2004 (кастрычнік); прэзідэнцкія выбары: 2001 (верасень), 2006 (сакавік) і 2010 (снежань); парламенцкія выбары: 1995 (лістапад-снежань), 2000 (кастрычнік), 2004 (кастрычнік), 2008 (верасень), 2012 (верасень) і рэарганізацыя Вярхоўнага савету ў Нацыянальны сход (снежань 1996 г.)

Цыклічны кампанент рэальнага заробку і розніца паміж тэмпамі росту заробку і прадукцыйнасці

— розніца паміж тэмпамі росту доларавых заробкаў і прадукцыйнасці
— цыклічны кампанент рэальнага заробку

- Большая частка ваганняў шэрагу розніцы паміж ростам доларавых заробкаў і прадукцыйнасці тлумачыцца цыклам рэальнай зароботнай платы, абумоўленым электаральным цыклам.

Наступствы адхіленняў паміж ростам заробкаў і
прадукцыйнасці для эканомікі

МВФ пра заробкі і прадукцыйнасць

Перыяд стымулявання ўнутранага попыту да крызісу 2009 г.

- 2002 (люты): *“... пераход да шмат больш памяркоўнага і рэдкага карэктавання заробкаў у залежнасці ад прадукцыйнасці працы ... можа быць альтэрнатывай сучаснай палітыцы.”*
- 2003 (красавік): *“Адміністрацыйнае падвышэнне заробкаў напрыканцы 2001 г. падарвала вонкавую канкурэнтаздольнасць і фінансы карпаратыўнага і дзяржаўнага сэктараў.”*
- 2004 (люты): *“Місія настойліва раіць не праводзіць адміністрацыйнае падвышэнне зароботнай платы, асабліва ў доларавым вымярэнні, калі яно не падмацаванае ростам прадукцыйнасць.”*
- 2004 (травень): *“Задача на конт росту заробку ... падрывала б прыбытковасць прадпрыемстваў і дзяржаўныя фінансы.”*
- 2005 (ліпень): *“У будучыні ўсталяванне ... агульнанацыянальных мэтавых паказчыкаў узроўню зароботнай платы пагражае дэкапіталізацыя прадпрыемстваў ... а таксама ... падрывае рост прадукцыйнасці і вонкаваэканамічную канкурэнтаздольнасць.”*
- 2006 (жнівень): *“Верагодным выглядае зніжэнне канкурэнтаздольнасці, бо рэальны заробак расце хутчэй за прадукцыйнасць.”* А таксама *“... цягам большай часткі апошніх шасці год рост рэальнай зароботнай платы істотна выпярэджвае рост прадукцыйнасці, што падрывае канкурэнтаздольнасць.”*
- 2007 (верасень): *“... рэальны заробак працягвае расці..., [таму] цяжар, звязаны з прыстасаваннем да новых умоваў, кладзецца на прадпрыемствы за кошт сціскання іх прыбытку, што пагражае вымыццём іх капіталу.”*

МВФ пра заробкі і прадукцыйнасць

Падчас праграмы стэнд-бай (15 мес., пачалася ў студзені 2009 г.)

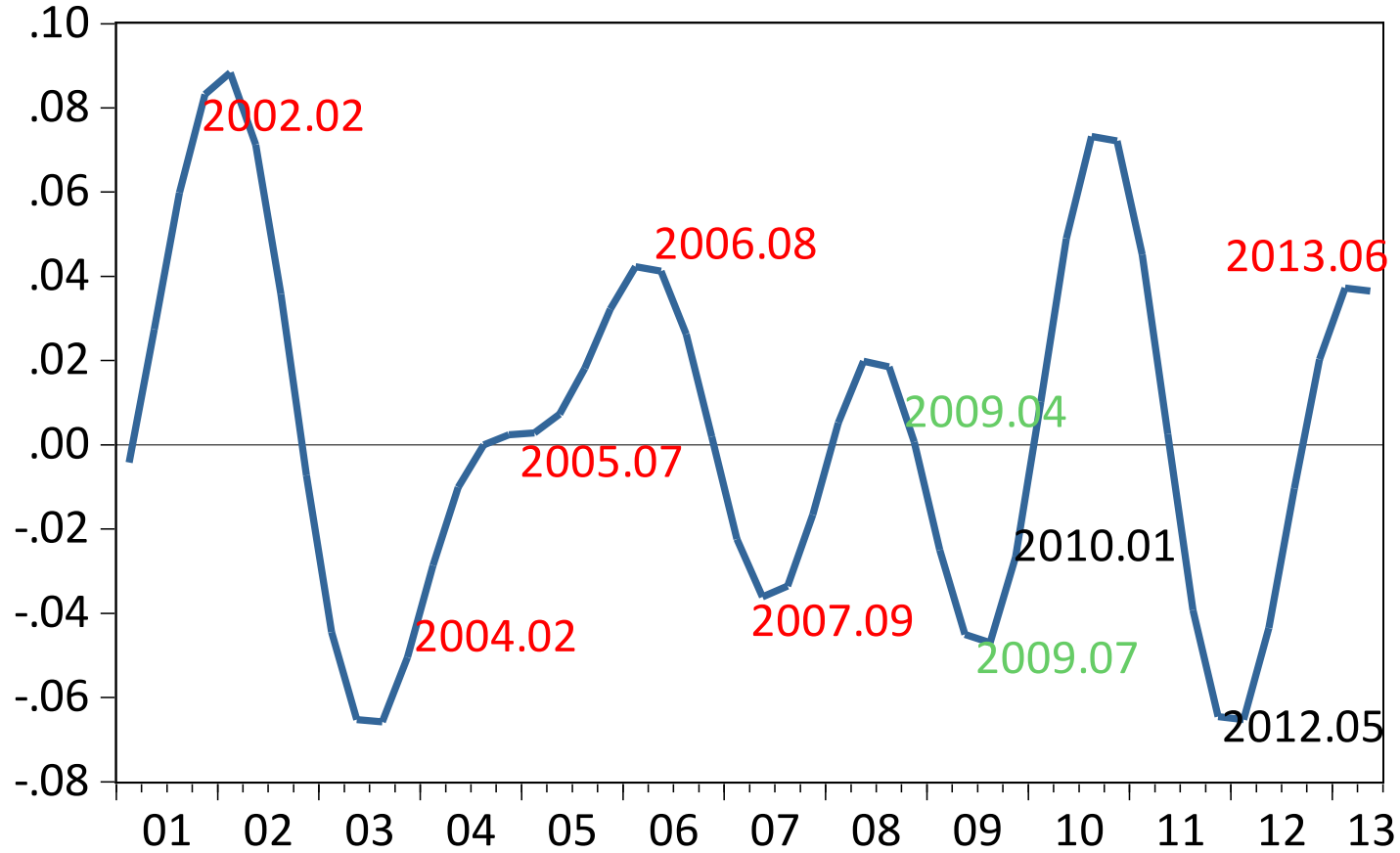
- 2009 (красавік): Папярэняя ўмова праграмы – абмежаваць падвышэнне зароботнай платы бюджэтнікаў у лістападзе 2008 г. ўзроўнем 5.3% – выкананая.
- 2009 (ліпень): *“Афіцыйныя ворганы ... больш не абвешчаюць сярэднеэрміновыя мэтавыя паказчыкі зароботнай платы.”*
- 2010 (студзень): *“Урад працягваў праводзіць жорсткую палітыку ў дачыненні да заробку, прыняўшы рашэнне пра адмову ад падвышэння зароботнай платы ў 2009 г.”* І тамсама: *“Асноўная рызыка ... звязаная з магчымасцю занадта ранняга аслаблення палітыкі, асабліва пасля сканчэння дзеяння праграмы. ... Персанал [МВФ] выказаў перасцярогу пра тое, то экспансіянісцкая палітыка, ... што прадугледжвае буйное падвышэнне зароботнай платы, павелічэнне інвестыцый і пашырэнне крэдытавання, можа прывесці да ... істотнага пагаршэння стану плацёжнага балансу і страты дасягненняў датычна змяншэння вонкавай уразлівасці. Улады пагадзіліся з тым, што на перыяд дзеяння праграмы палітыка мусіць заставацца дысцыплінаванай...”*

МВФ пра заробкі і прадукцыйнасць

Пасля крызісу 2011 г.

- 2012 (травень): *“Місія рэкамендавала выразна растлумачыць грамадскасці, што кожнае падвышэнне зароботнай платы мусіць вынікаць з росту прадукцыйнасці, а не выпярэджваць яго.”* І тамсама: *“За выняткам 2003 і 2009 гг., рэальная зароботная плата ў Беларусі расла хутчэй за прадукцыйнасць... Падчас дзеяння пагаднення пра крэдыт стэнд-бай 2009 г. улады Беларусі прынялі забавязальніцтвы па стрымліванні росту зароботнай платы. Падвышэнне зароботнай платы ў 2010 г. было асабліва рэзкім... Улады прызнаюць важлівасць забеспячэння адпаведнасці росту зароботнай платы росту прадукцыйнасці. Адылі, палітыка абвешчэння мэтавых паказчыкаў па зароботнай плаце ў доларавым вымярэнні і абумоўлены гэтым ціск на дзяржаўныя прадпрыемствы, каб яны падвышалі заробкі, могуць ізноў прывесці да крызісу.”*
- 2013 (чэрвень): *“... празмернае падвышэнне зароботнай платы павялічыла рэальную зароботную плату на 35% к/п у 2012 г., нашмат перавысіўшы рост прадукцыйнасці, які склаў паводле ацэнак прыкладна 3.5%, збольшага звёўшы на нішто перавагі ў канкурэнтаздольнасці, атрыманыя пасля дэвальвацыі 2011 г.”*

Перасцярогі МВФ і палітыка-дзелавы цыкл

- Хоць МВФ выказваў заклапочаннасць пра занадта хуткі ў паразнанні з ростам прадукыйнасці рост рэальнага заробку (які, як мы ўбачылі, збольшага тлумачыўся розніцай у дэфлятарах), ягоныя перасцярогі адпавядалі альбо паваротным пунктам цыклу, альбо фазам росту.

Кароткія высновы

- Выпрэджванне росту рэальнай прадукцыйнасці ростам рэальнага заробку у вялікай ступені тлумачыцца розніцай паміж дэфлятарам ВУП і ІСЦ;
- Скажальны эффект ад розніцы ў дэфлятарах не дазваляе казаць пра наяўнасць сувязі паміж рэальнымі паказчыкамі заробку і прадукцыйнасці. Выкарыстоўванне аднолькавага дэфлятара для абодвух паказчыкаў (у нашым выпадку – валютнаша курсу) дазваляе атрымаць параўнальныя шэрагі дадзеных, паміж якімі, паводле ацэнак на падставе некалькіх падыходаў, існуе доўгатэрміновая сувязь (каінтэграцыя);
- Высокая зменлівасць рэальнага заробку/адхіленняў паміж ростам доларавых паказчыкаў заробку і прадукцыйнасці (кароткатэрміновая дынаміка) у значнай ступені тлумачыцца цыклічнасцю рэальнага заробку, абумоўленага электаральным цыклам;
- Цыкл рэальнага заробку – гэта толькі адно з адлюстраванняў уплыву электаральнага цыклу на эканамічныя паказчыкі. Паводле ацэнак МВФ, рэгуляванне заробкаў (праз усталяванне мэтавых паказчыкаў) адмоўна уплывае на канкурэнтаздольнасць, фінансавае становішча прадпрыемстваў, пагаршае стан плацёжнага балансу і з'яўляецца адной з прычынаў валютных крызісаў.